

**Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu**

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl dnešního dne v senátu složeném z předsedy Ludvíka Davida, soudce Davida Uhlíře a soudkyně zpravodajky Kateřiny Šimáčkové o ústavní stížnosti stěžovatelky **J. J.**, zastoupené Mgr. Davidem Zahumenským, advokátem, se sídlem Burešova 6, Brno, proti postupu Policie České republiky a Městského státního zastupitelství v Brně spočívajícím v nekonání účinného vyšetřování ve věci vedené Městským ředitelstvím policie Brno, 3. oddělení obecné kriminality pod sp. zn. KRPB-13937-11/ČJ-2014-060273-HK, takto:

- I. Postupem Městského státního zastupitelství v Brně a Policie České republiky ve věci vedené Městským ředitelstvím policie Brno, 3. oddělení obecné kriminality, pod sp. zn. KRPB-13937-11/ČJ-2014-060273-HK bylo porušeno základní právo stěžovatelky na účinné vyšetřování vyplývající z práva na život podle čl. 6 Listiny základních práv a svobod.**
- II. Policii České republiky se zakazuje pokračovat v porušování práva stěžovatelky podle čl. 6 Listiny základních práv a svobod spočívajícímu v neprovedení účinného vyšetřování ve věci vedené Městským ředitelstvím policie Brno, 3. oddělení obecné kriminality, pod sp. zn. KRPB-13937-11/ČJ-2014-060273-HK.**
- III. V té části, v níž stěžovatelka namítá porušení svého práva na účinné vyšetřování ohledně zásahu do práva na nedotknutelnost osoby a zákazu špatného zacházení, se ústavní stížnost odmítá.**

Odůvodnění:

I. Vymezení věci a předchozí průběh řízení

1. V ústavní stížnosti stěžovatelka namítá, že postup Policie České republiky a Městského státního zastupitelství v Brně porušuje její právo na účinné vyšetřování v rozporu s čl. 3 a 13 evropské Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) a čl. 7 odst. 1 a 2 a čl. 36 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“).
2. Dne 28. 1. 2013 stěžovatelka porodila své dítě na Gynekologicko-porodnickém oddělení Nemocnice Milosrdných bratří v Brně (dále jen „Nemocnice“). Stěžovatelka tvrdí, že v průběhu porodu na ní byly ze strany personálu Nemocnice prováděny zdravotnické úkony bez jejího souhlasu.
3. Dne 7. 1. 2014, poté co její předchozí stížnost přímo Nemocnici byla odmítnuta jako neoprávněná, stěžovatelka podala trestní oznámení, ve kterém tvrdila, že v průběhu porodu došlo ze strany zdravotnického personálu Nemocnice vůči ní k trestným činům

nelidského a krutého zacházení, ublížení na zdraví a omezení osobní svobody. V trestním oznámení stěžovatelka uváděla, že personál vůbec nerespektoval její přání, ignoroval písemně sepsaný porodní plán a neinformoval ji o prováděných úkonech. Namítala především provedení následujících úkonů, se kterými nesouhlasila: dirupce (protržení vaku blan), epiziotomie (nástřih hráze), Kristellerova exprese (tlačení na břicho v druhé fázi porodní) a vytržení placenty po porodu dítěte. Uváděla, že tyto úkony nebyly nezbytné, nebyly lege artis a naopak jí způsobily masivní, život ohrožující krvácení.

4. Dne 11. 2. 2014 Policie České republiky, Městské ředitelství policie Brno, 3. oddělení obecné kriminality stěžovatelce zaslalo vyrozumění, že šetřením podle § 158 odst. 1 trestního řádu (vedené pod sp. zn. KRPB-13937-11/ČJ-2014-060273-HK) nebyly zjištěny skutečnosti důvodně nasvědčující tomu, že by byl spáchán trestný čin a není tedy odůvodněno zahájení úkonů trestního řízení podle § 158 odst. 3 trestního řádu. Ve vyrozumění policie uvedla následující.

„Z této dokumentace a z provedeného místního šetření v porodnici Nemocnice Milosrdných bratří v Brně (dále též jen „porodnice“) bylo zjištěno, že oznamovatelka se dne 28.1.2013 dostavila do porodnice v 10:36 hod. na počátku II. doby porodní (vypuzovací fáze), vyšetřením byla zjištěna zašlá branka, ze které se klene vak blan. Zdravotním personálem byla provedena dirupce vaku blan (při stávajícím nálezu by praskl spontánně během několika okamžiků), odtok plodové vody v 10:40 hod. V 10:47 hod., tedy za 11 minut od příchodu na porodní sál a za 7 minut po provedení dirupce vaku blan oznamovatelka porodila zdravou dceru (4540 g, 52 cm). Apgar skóre 8, 9, 10. Bezprostředně po porodu došlo k masivnímu krvácení z dělohy (krevní ztráta 1200 ml) v důsledku poporodní komplikace - hypotonie dělohy (stav, kdy se děloha sama po porodu nestáhne), jedná se o stav zcela zásadně a akutně ohrožující přímo život rodičky. Tento stav byl lékařkou na místě ihned řešen podáním oxytocinu, prostinu, následně byla rodičce lékařkou provedena revize porodních cest a šití. Rovněž byla 2x hrazena krevní ztráta podáním transfuze.

Shrnutím lze konstatovat, že oznamovatelka, se coby rodička na počátku II. doby porodní dostavila do porodnice, ve které za 11 minut od příchodu porodila zdravé dítě, a následně ji byl zdravotním personálem zachráněn život, neboť prodělala poporodní komplikaci provázenou značnou krevní ztrátou.

Po uvedeném zjištění policejní orgán zcela zásadně nerozumí důvodům, pro které je podáváno trestní oznámení, a co vede oznamovatelku k takovému kroku.

...

S přihlédnutím ke skutkovým zjištěním je naprosto evidentní, že rozhodně nedošlo ani v jednom případě k naplnění některého ze znaků skutkové podstaty uvedených trestných činů, toto rovněž není ani třeba blíže vysvětlovat a podrobněji rozebírat, neboť jednáním zdravotnických pracovníků porodnice nedošlo ani k ohrožení či poškození zdraví, v žádném případě nedošlo k mučení, nelidskému a krutému zacházení a nedošlo ani k omezování osobní svobody. Samotný fakt, že porod dítěte jako takový je vždy doprovázen diskomfortem a značnou bolestivostí není možné posuzovat z pohledu trestního práva, protože se jedná o fyziologickou záležitost.

Stran námitek oznamovatelky k samotnému vedení porodu, provedení dirupce vaku blan, epiziotomie a provedení Kristellerovy exprese, která šetřením nebyla zjištěna - pouze byl lékařkou proveden tlak na děložní fundus (dle dokumentace a zjištění rodička absolutně odmítla jakoukoliv spolupráci a netlačila) policejní orgán zdůrazňuje, že všechny uvedené postupy jsou postupy lege artis. Jako takové za situace, když vedly k porodu zdravého dítěte a následně k záchraně života rodičky, není absolutně přípustné ani uvažovat o možnosti, že by těmito legálními a doporučenými postupy mohlo dojít ke spáchání trestného činu.

...

i v případě, pokud by byla zdravotní péče poskytována proti vůli tedy s nesouhlasem oznamovatelky (což je nepochopitelné, když se nejprve sama do porodnice dostavila) nebylo by v této konkrétní situaci možné péči ukončit, v opačném případě by se všichni ti, kteří v daný okamžik tuto péči poskytovali, vystavili riziku trestního stíhání, když v daný moment dle všech objektivně zjištěných okolností mohlo jít o ohrožení života a zdraví plodu a následně i života rodičky, k tomuto závěru vede následující:

- zjištěné ozvy plodu po příchodu do porodnice byly 80 - 90/min. za situace, kdy v této době nebyla známá délka I. doby porodní, navíc již běžela II doba porodní, proto bylo ihned přikročeno k porodu, který byl spontánní a trval od dirupce vaku blan a odtoku plodové 7 minut, celkově 11 minut od příchodu do porodnice,

- masivní krvácení jako důsledek hypotonie dělohy, řešeno podáním léků, ošetřením porodních cest, následně podáním transfuzí, i když i s tímto vlastním ošetřením oznamovatelka nejprve nesouhlasila a souhlas dala až po přemlouvání všemi přítomnými.

Policejní orgán dospěl k závěru, že i v případě, když by souhlas oznamovatelka „v tomto konkrétním případě“ neposkytla, péče by jí musela být stejně poskytnuta, neboť šlo o ohrožení života.

Závěrem pak policejnímu orgánu nezbyvá než zopakovat, že celé trestní oznámení je vzhledem ke skutkovým zjištěním naprosto nepochopitelným aktem, pravděpodobně se jedná o velmi zvláštní a svérázný způsob oznamovatelky a jejího právního zástupce jak vyjádřit díky za zdravé dítě a záchranu života, kdy lékařka a porodní asistentka, které svým profesionálním postupem dopomohly k porodu zdravého dítěte (v podstatě porod proti vůli oznamovatelky) a záchraně života oznamovatelky takto čelí atakům v podobě své dehonestace učiněné jednak tímto trestním oznámením a jednak dalšími stížnostmi adresovanými nemocnici či jiným orgánům. Stejně tak nelze odhlédnout od dalších aktivit oznamovatelky, která v minulosti osočovala nevybíravým způsobem e-mailovými dopisy samotnou porodní asistentku, kdy toto je rovněž součástí spisového materiálu.“

5. Z příslušného policejního spisu vyplývá, že v porodním plánu stěžovatelka mimo jiné uváděla, že si přeje přirozený porod bez jakékoliv medikace a lékařských zásahů. Nepřeje si urychlování porodu, nástřih hráze, apod.

6. Dne 7. 2. 2014 policejní komisař navštívil Nemocnici, kde hovořil s primářem oddělení a získal zdravotnickou dokumentaci.

7. Policie také obdržela kopii písemného vyjádření lékařky přítomné u porodu, které bylo vypracováno pro interní potřeby Nemocnice z důvodu podané stížnosti na vedení porodu. Podle lékařky hned u příjmu stěžovatelky bylo zjištěno zpomalení srdce plodu, což je signál, že plod je v bezprostředním ohrožení života. Porodní plán prý nebyl předložen. Stěžovatelka měla se všemi zákroky, včetně nastřížení hráze a „přidržení děložního fundu“ souhlasit a šlo o zákroky nezbytné k záchraně života plodu.

8. Podle záznamu „Průběh porodu“ ze zdravotnické dokumentace, stěžovatelka nespolupracovala a z důvodu nízkého tepu dítěte jí byl přidržen děložní fundus. Po porodu placenty došlo k silnému krvácení z dělohy, která byla život ohrožující.

9. Dne 10. 2. 2014 policie vyslechla soukromou porodní asistentku vybranou stěžovatelkou, která byla se stěžovatelkou u porodu. Ta vypověděla, že po příjezdu do nemocnice personál chtěl stěžovatelce naměřit přiložením elektrod ozvy plodu, které „byly nějak změřeny ... na nějakých 80 nebo možná 90, [ale] křivku se nepodařilo natočit“, „neboť stěžovatelka si elektrody sundala. Personál žádal stěžovatelku, aby při kontrakcích tlačila, ona nespolupracovala, a proto personál přistoupil k přidržení fundu a za 11 minut od příchodu do Nemocnice došlo k porodu dítěte. Neviděla na stěžovatelku z pohledu vedení porodu, a proto se nemohla vyjádřit k podrobnostem ohledně následných komplikací s krvácením a porodem placenty.

10. Součástí spisu jsou i emaily adresované stěžovatelkou jiné porodní asistentce přítomné u porodu, které vyčítá, že jí provedla nástřih hráze.

11. Dne 18. 2. 2014 stěžovatelka podala k městskému státnímu zastupitelství žádost o přezkoumání postupu policejního orgánu, ve kterém namítala nedostatečně provedené dokazování. Namítala, že policie se vůbec nezabývala tím, jak komplikace prodělané stěžovatelkou vznikly. Rovněž vyjádřila své výhrady k zaujatému a místy absolutně nemístnému odůvodnění vyrozumění.

12. Dne 4. 3. 2014 Městské státní zastupitelství v Brně stěžovatelce oznámilo, že na postupu policejního orgánu neshledalo žádné vady. Podle něj zdravotní personál jednal za situace, kdy provedené vyšetřování naznačovalo, že dochází k přímému ohrožení plodu (zpomalení srdce) a stěžovatelka neumožnila hodnotu ozev plodu objektivně stanovit. Vzhledem k tomu, že zdravotnický personál neměl jak se přesvědčit o stavu plodu, musel přistoupit k zásahům, které vedly k okamžitému porodu dítěte a předešly jeho poškození. Zásahy sice způsobily újmu na zdraví matky, ale tato újma nijak nevybočuje z běžné a očekávatelné újmy na zdraví rodičky vznikající během porodu. Zda byl či nebyl vyžádán informovaný souhlas s jakýmkoli úkonem, či zda tento úkon byl proveden proti vůli oznamovatelky, je z trestního hlediska nepodstatné, neboť lékaři vedli porod s vědomím klesajících ozev plodu a tedy s vědomím přímého ohrožení zdraví plodu. Navíc, nedostatek informovaného souhlasu se zákrokem nezakládá trestní odpovědnost osoby, která zákrok provádí.

13. Státní zástupkyně dále uvedla, že: „oznamovatelka má jako rodičí matka nejen práva, ale i povinnosti. Pokud těmto není schopna dostát z důvodu složité porodní situace, pak je povinna strpět zásahy ze stran zdravotního personálu směřující k porodu ohroženého plodu.“

14. Dne 24. 3. 2014 policie na předchozí dotaz stěžovatelky oznámila, že jí neumožní nahlédnutí do spisu, neboť ve věci bylo provedeno pouze šetření podle § 158 odst. 1 trestního řádu a nebyly vůbec zahájeny úkony trestního řízení. Stěžovatelka také není poškozenou osobou ve smyslu § 43 odst. 2 trestního řádu, ale pouze oznamovatelkou podezření. Není tedy splněna ani jedna ze dvou podmínek stanovených v § 65 odst. 1 trestního řádu.

15. Toto odmítnutí bylo shledáno zákonným státní zástupkyní, o čemž byla stěžovatelka vyrozuměna dne 26. 3. 2014, neboť trestní řízení začíná až zahájením úkonů ve smyslu § 158 odst. 3 trestního řádu, k čemuž v dané věci nedošlo.

II. Argumentace stran

16. Stěžovatelka namítá, že nečinností orgánů činných v trestním řízení, které na základě jejího trestního oznámení neprovedly účinné vyšetřování, došlo k porušení jejích základních práv. Domáhá se, aby Ústavní soud zakázal orgánům činným v trestním řízení pokračovat v porušování jejích práv a přikázal jim provést účinné vyšetřování.

17. Podle stěžovatelky byly úkony zasahující do její fyzické integrity (např. protržení vaku blan nebo nástřih hráze) provedeny proti její vůli a navíc byly non lege artis a v jejich důsledku jí byly způsobeny značné zdravotní komplikace v podobě život ohrožujícího masivního krvácení a velké fyzické a psychické utrpění.

18. Tyto zásahy nelze dle ní ospravedlnit ani údajným špatným stavem plodu během porodu. Dokud je plod v těle ženy, je to žena, kdo je v souladu s platným právem oprávněn rozhodovat o svém těle, jehož součástí je do doby opuštění těla matky i plod. Právo platné v době porodu stěžovatelky nestanovilo pro tuto situaci žádnou výjimku a možnost provést nedobrovolný zákrok na jejím těle bez předchozího svobodného a informovaného souhlasu nepředpokládalo.

19. Podle stěžovatelky je silné tlačení na břicho činěné dvěma osobami zároveň v druhé době porodní, kterému byla vystavena, vysoce rizikový zákrok, který je v mnoha státech absolutně zakázán, neboť je škodlivý pro matku i dítě. Jsou doloženy případy, kdy tlačení vyústilo v prasknutí dělohy a masivní krvácení, což se patrně stalo i jí. Také dítě stěžovatelky mělo, s největší pravděpodobností v důsledku tohoto zákroku,

po porodu zlomenou klíční kost, o čemž stěžovatelka nebyla ani informována a dozvěděla se to až zpětně ze zdravotnické dokumentace, kterou si vyžádala. Nástřih hráze stěžovatelka považuje za závažný zásah do své fyzické integrity, který mrzačí její pohlavní ústrojí a v Česku se provádí nadměrně a rutinně v rozporu s doporučeními Světové zdravotnické organizace. Podle jí dodaných informací v Nemocnici probíhá nástřih hráze asi u 45 % porodů, přičemž podle Světové zdravotnické organizace je nástřih opodstatněný pouze u cca 10 % porodů.

20. Stěžovatelka Ústavnímu soudu předložila odborné vyjádření lékaře z oboru gynekologie-porodnictví. Z něho vyplývá, že personál nemocnice jednal při porodu stěžovatelky v rozporu s vědeckými postupy a vystavil stěžovatelku a její dítě proti její vůli rizikům a komplikacím. Podle experta tlačení na břicho rodičky a nástřih hráze má mnoho rizik, ale žádné prokázané výhody pro rodičku či dítě. Metoda tlačení na břicho není opřena o žádné vědecké poznatky a neexistuje žádný důkaz o tom, že zlepšuje zdravotní výsledky u novorozenců. Použitím metody tlačení na břicho zdravotnický personál způsobil situaci, kdy rodička začala masivně krvácet a její stav vyžadoval transfuzi. Stejně tak je pravděpodobné, že dítěti tímto postupem personál zlomil klíční kost. Personál ani při vyhodnocování ozev plodu nepostupoval v souladu s vědeckými poznatky a jednal unáhleně. Pokud měly podezření na nízký srdeční tep plodu, měly nejdříve použít techniky toto potvrzující jako například ultrazvuk, či elektrodu na hlavu plodu. I v případě zjištěného nízkého tepu je však správným postupem v souladu s vědeckými poznatky určitá doba pozorování. Většina abnormalit srdečního tepu plodu musí trvat alespoň 60 minut, aby dítě ohrozilo, a je tedy spousta času na méně invazivní techniky, než jaké byly použity vůči stěžovateli. Tyto závěry jsou dále podpořeny francouzskými a americkými doporučeními postupy při porodu.

21. Šetření provedené policií bylo dle stěžovatelky značně povrchní. Omezilo se toliko na zjištění informací od některých zdravotnických pracovníků přítomných u porodu a prostudování zdravotnické dokumentace a učiněné závěry o tom, že postupy personálu údajně byly lege artis, nebyly založeny na žádných nezávislých znaleckých posudcích. Policie se nezabývala dalšími důkazními návrhy, které ve svém trestním oznámení stěžovatelka uvedla (výslech poškozené, výslech jejího partnera, který byl přítomen porodu, výslech personálu nemocnice, znalecký posudek nebo odborné vyjádření) a spokojila se pouze s tendenčně vedenou zdravotnickou dokumentací a názorem osob, které v kontextu podaného trestního oznámení vystupují de facto v pozici podezřelých z naplnění skutkových podstat trestných činů, tedy osob zaujatých.

22. Namítá, že formulace obsažené ve vyrozumění policie naznačovaly nikoliv nezaujatý postoj vyšetřujícího policisty k věci, ale naopak jeho předsudky a dokonce snahu o sekundární stigmatizaci poškozené, aniž by se s poškozenou vůbec setkal a snažil se porozumět, jakým způsobem ji jednání personálu nemocnice zasáhlo v osobní rovině.

23. Nakonec stěžovatelka nesouhlasí s tím, že jí byl orgány činnými v trestním řízení odmítnut přístup do spisu a obsáhle argumentuje, proč je takový postup nezákonný.

24. Policie ve svém vyjádření k ústavní stížnosti opakuje při šetření zjištěné skutkové okolnosti a uvádí, že dospěla k jednoznačnému závěru, že ve věci nejde o důvodné podezření ze spáchání trestného činu. Podle ní byly ve věci provedeny všechny úkony v souladu se zákony a skutečnost, že stěžovatelka není vnitřně spokojená se závěry šetření, není porušením jejích ústavně zaručených práv.

25. Městské státní zastupitelství navrhuje ústavní stížnost odmítnout jako zjevně neopodstatněnou. Podle státní zástupkyně lékaři zjistili přímé ohrožení života plodu a jejich následující zákroky byly vedeny snahou život plodu zachránit. Do práv

stěžovatelky tak bylo zasaženo za účelem ochrany života a zdraví jejího dítěte. Státní zástupkyně má za to, že lékaři jednali analogicky v souladu s § 38 odst. 4, písm. b) zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách (dále jen „zákon o zdravotních službách“), který stanoví, že nezletilému pacientovi lze poskytnout neodkladnou péči bez souhlasu zákonného zástupce, jde-li o zdravotní služby nezbytné k záchraně života. Jelikož bylo zjištěno, že plod se nacházel v akutní tísní, nelze v jejich chování spatřovat znaky žádného trestného činu.

III. Hodnocení Ústavního soudu

A. Otázka vyčerpání procesních prostředků ochrany

26. Podle § 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu je ústavní stížnost nepřipustná, jestliže stěžovatel nevyčerpal všechny procesní prostředky, které mu zákon k ochraně jeho práva poskytuje.

27. Dosavadní judikatura Ústavního soudu k přípustnosti stížností na postup orgánů činných v trestním řízení není zcela ustálená. V případě osob, které brojí proti odložení jejich trestního oznámení, Ústavní soud standardně akceptuje ke kvazimeritornímu přezkumu (stížnosti neodmítá soudce zpravodaj jako nepřipustné) ústavní stížnosti napadající odmítnutí státním zástupcem stížnosti podané proti usnesení o odložení věci (viz např. usnesení sp. zn. I. ÚS 2886/13 ze dne 29. 10. 2013 či usnesení sp. zn. I. ÚS 4019/13 ze dne 26. 3. 2014). V případech, kdy trestní oznámení není odloženo usnesením, pak akceptuje ústavní stížnosti proti postupu nejbližšího nadřízeného orgánu při projednávání podnětu k výkonu dohledu (viz např. usnesení sp. zn. III. ÚS 4621/12 ze dne 24. 7. 2014). Jindy akceptoval jako ve lhůtě podané ústavní stížnosti proti výkonu dohledu nejbližšího nadřízeného státního zastupitelství, které je ještě oprávněno posuzovat meritorně rozhodnutí nižšího státního zastupitelství (viz např. usnesení sp. zn. III. ÚS 2343/14 ze dne 30. 7. 2014).

28. V nyní posuzované věci stěžovatelka proti vyrozumění policie o nezahájení úkonů trestního řízení brojila žádostí zaslanou příslušnému státnímu zastupitelství o přezkoumání postupu policejního orgánu. Po vyrozumění ze strany státního zastupitelství, že v postupu policejního orgánu nebylo shledáno nic nezákonného, stěžovatelka podala ústavní stížnost. Zvolila tedy obdobný postup, tedy obrátila se se žádostí o přezkum pouze na jeden stupeň státního zastupitelství, jako stěžovatelé v usneseních sp. zn. I. ÚS 2886/13 ze dne 29. 10. 2013 či sp. zn. I. ÚS 4019/13 ze dne 26. 3. 2014.

29. Nicméně vzhledem k tomu, že dosud vždy šlo o usnesení a ani tato nejsou jednotná, považuje Ústavní soud za nutné se v nynějším nálezu k této otázce blíže vyjádřit, aby do budoucna stěžovatelé věděli jaké procesní prostředky před podáním ústavní stížnosti využít.

30. Soustava státního zastupitelství je tvořena několika články. Stěžovatelka se obrátila se svou žádostí o přezkum na nejnižší článek soustavy - Městské státní zastupitelství v Brně, které mělo k přezkumu působnost. Podle § 12d odst. 1 zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, je nejbližší vyšší státní zastupitelství oprávněno vykonávat dohled nad postupem nejbližší nižších státních zastupitelství ve svém obvodu při vyřizování věcí v jejich příslušnosti a dávat jim k jejich postupu písemné pokyny. Podle odstavce 2 tohoto ustanovení je nejbližší nižší státní zastupitelství povinno řídit se písemnými pokyny podle odstavce 1, s výjimkou pokynu, který je v konkrétní věci v rozporu se zákonem. Toto nadřízené státní zastupitelství je oprávněno posoudit správnost postupu nižšího státního zastupitelství v plné šíři, včetně případných vad

v šetření trestních oznámení. Podle § 16a odst. 6 zákona o státním zastupitelství je státní zastupitelství povinno o způsobu vyřízení podání vyrozumět toho, kdo je učinil, nejpozději do 2 měsíců od doručení podání nebo jeho vrácení vyšším státním zastupitelstvím.

31. Žádost o výkon dohledu je tedy prostředkem, který může vést k nápravě a o jehož vyřízení musí být i podatel vyrozuměn. Ústavní soud proto dospěl k závěru, že **žádost o výkon dohledu nejbližšího vyššího státního zastupitelství podle § 12d odst. 1 zákona o státním zastupitelství je obecně účinným opravným prostředkem pro osobu, která namítá závadný postup v šetření k odhalení skutečností nasvědčujících tomu, že byla obětí spáchaného trestného činu a jako takovou je ji nutno propříště vyčerpat před podáním ústavní stížnosti v souladu s § 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu.**

32. Z těchto důvodů bude Ústavní soud v budoucnu ústavní stížnosti směřující proti rozhodnutím a postupu policejních orgánů a státních zastupitelství, které budou namítat, že vyšetřování bylo nedostatečné, tam kde nebyla podána žádost o dohled nejbližšímu vyššímu státnímu zastupitelství, považovat za nepřipustné pro nevyčerpání všech procesních prostředků, které zákon k ochraně práva poskytuje. Vzhledem k tomu, že tato otázka nebyla doposud řešena v judikatuře jednotně a obdobné ústavní stížnosti byly v minulosti akceptovány, v této věci by trvání na splnění podmínky předchozího podání podnětu k dohledu bylo zásahem do přístupu k Ústavnímu soudu dle předvídatelných pravidel. Tuto ústavní stížnost tedy nelze odmítnout jako nepřipustnou pro nevyčerpání všech procesních prostředků nápravy.

33. Podstatou ústavní stížnosti stěžovatelky je údajné neúčinné vyšetřování týkající se jí v Nemocnici provedených lékařských zákroků. Argumenty stěžovatelky proti těmto lékařským zákrokům, které kvalifikuje jako nelidské zacházení, jsou dvojí. Za prvé namítá, že byly činěny bez jejího souhlasu a za druhé, že měly závažné následky ohrožující jí na životě. Ústavní soud se nejdříve musí zabývat otázkou, zda v této situaci má stěžovatelka právo na účinné vyšetřování.

B. Otázka, kdy příjemci lékařské péče mají trestněprávní ochranu a právo na účinné vyšetřování

34. Součástí pozitivních závazků státu chránit základní práva je jednak přijmout právní předpisy, které budou porušení základních práv zakazovat a jednak vytvořit účinný justiční a administrativní systém, který zajistí, aby porušení těchto právních předpisů bylo potlačováno a trestáno (viz ustálená judikatura ESLP – např. rozsudek velkého senátu ve věci *Öneryıldız proti Turecku* ze dne 30. 11. 2004 č. 48939/99, § 91 a tam uvedené odkazy). Pouze tak se zajistí, aby tyto předpisy byly účinné v praxi a působily preventivně. Není tedy na volné úvaze státu, zda a jakým způsobem bude postihovat porušení základních práv. Je jednoznačnou povinností státu zajistit ochranu základních práv a to i prostřednictvím efektivního trestního řízení, resp. že v určitých situacích lze hovořit o účinné ochraně (obětí) pouze prostřednictvím trestního práva [nález pléna sp. zn. Pl. ÚS 17/10 ze dne 28. 6. 2011 (N 123/61 SbNU 767; 232/2011 Sb.), bod 61].

35. V některých případech může postačovat ochrana poskytovaná prostředky civilního práva, ať již samostatně, či ve spojení se správním právem. V situacích, ve kterých účinná ochrana základního práva vyžaduje ochranu prostřednictvím trestního práva je poté povinností příslušných orgánů (orgánů činných v trestním řízení) provést účinné vyšetřování dané situace. Pokud účinné vyšetřování (ve smyslu judikatury

Evropského soudu pro lidská práva; tento pojem nelze zaměňovat s terminologií trestního řádu, kde „vyšetřování“ je specifická fáze trestního řízení) není provedeno, trestněprávní ochrana danému základnímu právu není účinná v praxi, neboť možná porušení trestních předpisů nebudou sankcionována. Účelem povinnosti účinného vyšetřování je, aby příslušné orgány identifikovaly příčiny namítaného porušení práva a, pokud je to nutné, přivedly viníky k odpovědnosti za své činy. Požadavek účinného vyšetřování je procesní povinností tzv. náležité péče a nikoliv povinností na výsledek. Účinné vyšetřování tak negarantuje žádný konkrétní výsledek, ale pouze řádnost postupu daného orgánu (viz usnesení sp. zn. I. ÚS 2886/13 ze dne 29. 10. 2013, bod 20).

36. Právo na účinné vyšetřování vychází z judikatury Evropského soudu pro lidská práva. Judikatura Ústavního soudu k právu na účinné vyšetřování prošla určitým vývojem. Právo jednotlivců na účinné vyšetřování bylo obiter dictum konstatováno v nálezu pléna sp. zn. Pl. ÚS 17/10 ze dne 28. 6. 2011 (N 123/61 SbNU 767; 232/2011 Sb.), bod 61. Nato navazovala série usnesení, kde Ústavní soud zkoumal kvazimeritorně porušení tohoto práva, avšak stížnosti za daných skutkových okolností shledal zjevně neopodstatněnými (viz například usnesení sp. zn. I. ÚS 2886/13 ze dne 29. 10. 2013, usnesení sp. zn. I. ÚS 3888/13 ze dne 26. 2. 2014, usnesení sp. zn. I. ÚS 4019/13 ze dne 26. 3. 2014, usnesení sp. zn. I. ÚS 2486/14 ze dne 22. 10. 2014). V nálezu sp. zn. I. ÚS 3196/12 ze dne 12. 8. 2014 poté již jasně konstatoval, že ústavní právo na účinné vyšetřování existuje (bod 17), byť stížnost za daných skutkových okolností zamítl.

37. K otázce, zda ochrana před zásahy do fyzické integrity způsobené lékařskými zákroky vyžaduje trestněprávní reakci a vzniká tak povinnost účinného vyšetřování, se Ústavní soud dosud ve své nálezové judikatuře nevyjádřil. Ustálená judikatura ESLP u zásahů do fyzické integrity způsobené nedbalostní lékařskou péčí nevyžaduje trestní vyšetřování a trestní postih a spokojuje se s možností domáhat se náhrady škody a imateriální újmy v civilním řízení. To platí jak u zásahů, které spadají do působnosti čl. 8 Úmluvy (viz například rozsudek ve věci *Benderskiy proti Ukrajině* ze dne 15. 11. 2007 č. 22750/02, § 62; či *Codarcea proti Rumunsku* ze dne 2. 6. 2009 č. 31675/04, § 103), tak i u zásahů, které jsou kvalifikovány jako špatné zacházení ve smyslu čl. 3 Úmluvy (rozsudek ve věci *V. C. proti Slovensku* ze dne 8. 11. 2011 č. 18968/07, § 126-128), či je aplikován čl. 2 Úmluvy - právo na život (rozsudek velkého senátu ve věci *Calvelli a Ciglio proti Itálii* ze dne 17. 1. 2002 č. 32967/96, § 51) nebo čl. 5 Úmluvy - právo na osobní svobodu (rozsudek ve věci *Akopyan proti Ukrajině* ze dne 5. 6. 2014 č. 12317/06, § 89-92: šlo o případnou trestní odpovědnost lékaře za jednání, které zapříčinilo nedobrovolnou detenci stěžovatelky v psychiatrické nemocnici). Obecně však v rámci práva na život může podle ESLP odpovědnost státu vzniknout v případě neschopnosti vnitrostátního právního systému zajistit odpovědnost za nedbalostní činy, které ohrožují život (rozsudek ve věci *Ciechońska proti Polsku* ze dne 14. 6. 2011 č. 19776/04, § 71). Ústavní soud zohledňuje, že jednou ze zásad trestního práva je i princip ultima ratio, který je v současném trestním zákoníku vyjádřen zásadou subsidiarity trestní represe (§ 12 odst. 2 trestního zákoníku). Princip ultima ratio plně reflektuje i judikatura Ústavního soudu, podle které „dle principu ultima ratio je trestní právo právem, jehož prostředky mají a musejí být užívány tehdy a jen tehdy, pokud užití jiných prostředků právního řádu nepřichází v úvahu, neboť již byly vyčerpány nebo jsou zjevně neúčinné či nevhodné. Užití trestněprávního postupu, aniž by prostředky jiných právních odvětví, totiž zejména prostředky soukromoprávní, a při jejich nedostatečnosti sankce správní, byly - pokud jsou dostupné - použity, by byl v rozporu se zásadou subsidiarity trestní represe, která vyžaduje, aby stát uplatňoval prostředky trestního práva zdrženlivě, totiž jen v případech, kde jiné právní prostředky selhávají nebo nejsou efektivní.“ (nález sp. zn. I. ÚS 3113/13 ze dne 29. 4. 2014, bod

17; a dále odkazy v tomto nálezu uvedené, kde Ústavní soud rovněž princip ultima ratio považoval za součást ústavního pořádku).

38. Dále je nutné zohlednit, že poskytování zdravotní péče je vysoce žádoucí a společensky prospěšnou činností. V případech, kdy zdravotničtí pracovníci v dobré víře poskytují zdravotní péči s úmyslem zlepšit zdraví, či přímo zachránit životy pacientů, nelze tuto činnost v žádném případě kriminalizovat. V nyní posuzované věci se nejedná o situaci, kdy by zdravotničtí pracovníci měli úmysl stěžovatelce ublížit a poškodit její zdraví. To ani stěžovatelka netvrdí. Zdravotničtí pracovníci jednali s cílem porodit zdravé dítě. Jádrem sporu je, zda postupovali v souladu se současnými poznatky lékařské vědy, neboli v souladu s profesními standardy (*lege artis*), a se souhlasem pacientky. Čili případná škoda a újma způsobená stěžovatelce nebyla úmyslem zdravotnických pracovníků, avšak mohla být způsobena nedbalostně.

39. V případech zákroků v rámci poskytování zdravotních služeb, kde úmyslem není pacientovi ublížit, musí být tedy splněna vyšší míra závažnosti zásahu, aby z ústavního pořádku vyplýval požadavek ochrany prostředky trestního práva. Tato míra závažnosti je podle Ústavního soudu splněna, pokud jednání zdravotnických pracovníků vede k zásahům do práva na život.

40. Život je základní lidskou hodnotou a právo na život má mezi lidskými právy zvláštní postavení. Bývá označováno jako „nejdůležitější lidské právo“ (usnesení sp. zn. I. ÚS 3917/11 ze dne 6. 3. 2014), právo „nejzákladnější“ (HERNDL, Kurt. In RAMCHARAN, Bertrand G. (ed.). *The Right to Life in International Law*. Dordrecht: Martinus Nijhoff, 1985, s. XI) nebo právo „nejvyšší“ (Obecný komentář č. 6 Výboru pro lidská práva ze dne 30. 4. 1982 o právu na život, § 1). Porušení tohoto práva vedoucí k usmrcení člověka patří k nejzávažnějším porušením lidských práv. To již z toho důvodu, že není způsobu jak jej vůči přímé oběti odčinit. Listina chrání právo na život ve svém čl. 6 a systematicky jej tak řadí na začátek výčtu katalogu základních práv, což podtrhuje jeho význam. Proto právní řád demokratického právního státu musí zájmy chráněné tímto právem chránit zvlášť efektivně.

41. Čl. 6 Listiny sám předpokládá trestněprávní ochranu tohoto práva. Podle čl. 6 odst. 4 Listiny není porušením práva na život, pouze pokud je někdo zbaven života v souvislosti s jednáním, které podle zákona není trestné. Přitom trestnost jednání stanoví trestní zákoník a trestnost činu je možno posoudit pouze procesním postupem podle trestního řádu orgány činnými v trestním řízení.

42. Ústavní soud již také ve své judikatuře dovodil, že trestněprávní ochranu a tedy i požadavek účinného vyšetřování ve smyslu judikatury ESLP je nutno aplikovat ve všech případech, v nichž je podezření, že k úmrtí osoby došlo cizím zaviněním. Odkazování poškozených čistě na civilní řízení oslabuje efektivitu ochrany práva na život v praxi (usnesení sp. zn. I. ÚS 2886/13 ze dne 29. 10. 2013, bod 17).

43. Ze všech těchto důvodů Ústavní soud dospívá k závěru, že právo na život musí být chráněno trestním právem a hájitelná tvrzení svědčící o porušení práva na život, byť způsobená zdravotnickými pracovníky nedbalostně, musí být podrobena účinnému vyšetřování. U nižší intenzity zásahů do fyzické integrity při poskytování zdravotní péče povinnost trestněprávní ochrany z ústavního pořádku nevyplývá, respektive není porušením žádného základního práva oběti takového činu, pokud tento není trestný, za podmínky, že oběť se může nápravy (odškodnění) domoci prostředky občanského práva.

44. Tímto Ústavní soud v žádném případě nenaznačuje, že pokud není nedbalostní zdravotní péčí ohrožen život, nemůže jít o trestný čin, a že by se snad orgány činné v trestním řízení neměly takovou kriminalitou zabývat. Trestnost činu se řídí platným

trestním zákoníkem, který zná i nedbalostní trestné činy zasahující do integrity člověka. Státní zastupitelství má povinnost tyto trestné činy stíhat (zásada legality - § 2 odst. 3 trestního řádu). Ústavní soud zde pouze dovodil, že z ústavního pořádku nevyplývá pozitivní závazek státu takové jednání kriminalizovat.

45. Z právě řečeného také vyplývá, že tento nález v žádném smyslu nerozšiřuje podmínky vzniku trestní odpovědnosti zdravotnických pracovníků při výkonu svého povolání. Jejich trestní odpovědnost je již dána platným trestním zákoníkem a navazující judikaturou (viz také body 52 až 54 níže). Ústavní soud v tomto nálezu pouze fakticky definuje svou pravomoc přezkumu postupu orgánů činných v trestním řízení v kontextu poskytování zdravotní péče a vymezuje, v jakých situacích se může oběť trestného činu domoci přezkumu jejich postupu v rámci práva na účinné vyšetřování.

C. Jaká základní práva jsou dotčena v případě stěžovatelky?

46. Listina v čl. 7 odst. 1 garantuje právo na nedotknutelnost osoby, čímž se rozumí ochrana fyzické a psychické integrity. Zásahem do nedotknutelnosti osoby je porušení fyzické integrity člověka, tj. porušení či zhoršení zdraví, jímž může být způsobení zranění, způsobení či zhoršení choroby, a to i choroby, resp. poruchy psychické, ale i pouhé způsobení bolesti [nález sp. zn. II. ÚS 2379/08 ze dne 9. 7. 2009 (N 157/54 SbNU 33), bod 11; usnesení sp. zn. I. ÚS 4019/13 ze dne 26. 3. 2014, bod 29]. Obdobně, jak vyplývá z ustálené judikatury ESLP, zásah do fyzické integrity, byť i malý, je-li provedený bez souhlasu dotčené osoby, představuje zásah do práva na ochranu soukromí podle čl. 8 Úmluvy (viz v kontextu porodu rozsudek ESLP ve věci *Konovalova proti Rusku* ze dne 9. 10. 2014 č. 37873/04, § 40 a v jiných kontextech viz například rozsudek ve věci *X. a Y. proti Nizozemsku* ze dne 26. 3. 1985 č. 8978/80, § 22; *Benderskiy proti Ukrajině* ze dne 15. 11. 2007 č. 22750/02, § 59; či *Storck proti Německu* ze dne 16. 6. 2005 č. 61603/00, § 168). V dané věci tedy není pochyb o tom, že lékařské zákroky namítané stěžovatelkou (viz bod 17 výše), byly-li činěny bez jejího svobodného a informovaného souhlasu, představovaly zásah do jejího práva na nedotknutelnost osoby podle čl. 7 odst. 1 Listiny.

47. Stěžovatelka namítá, že zákroky proti ní již dosáhly intenzity špatného zacházení a šlo o zásahy do čl. 7 odst. 2 Listiny a čl. 3 Úmluvy. Ústavní soud však shledává, že otázka kvalifikace daného jednání není v nyní posuzovaném případě podstatná, neboť ani v případě, že by se jednalo o špatné zacházení, by totiž stěžovatelce nesvědčilo právo na účinné vyšetření takového zásahu orgány činnými v trestním řízení. To jí svědčí, jak bylo dovozeno výše, pouze pokud je dotčeno její právo na život.

48. Podle ustálené judikatury ESLP se čl. 2 Úmluvy aplikuje, nejen pokud došlo ke smrti, ale i v situacích, ve kterých byl život vážně ohrožen (viz například rozsudek velkého senátu ve věci *Makaratzis proti Řecku* ze dne 20. 12. 2004 č. 50385/99, § 51-52: četné zásahy oběti kulkami ze střelných zbraní; či rozsudek ve věci *Finogenov a další proti Rusku* ze dne 20. 12. 2011 č. 18299/03, § 203: použití nebezpečného plynu při osvobození rukojmích držených teroristy). Důležité je, zda byl v ohrožení život. Například ve věci *Perişan a další proti Turecku*, kde se jednalo o potlačení vzpoury ve věznici, ESLP rozlišil stěžovatele na ty, u kterých došlo ke zranění ohrožujícímu život a zde aplikoval čl. 2 Úmluvy, a ty, u kterých byla zranění méně závažná a tam aplikoval čl. 3 Úmluvy (rozsudek ze dne 20. 5. 2010 č. 12336/03, § 89-90 oproti § 91). ESLP tyto principy používá i v oblasti zdravotnické, kde také aplikuje právo na život v případě ohrožení života (*Oyal proti Turecku*, rozsudek ze dne 23. 3. 2010 č. 4864/05, § 56-57: stěžovatel byl omylem při transfúzi krve nakažen virem HIV; či *G. N. a další proti*

Itálii, rozsudek ze dne 1. 12. 2009 č. 43134/05: nakažení virem Hepatitis C při krevní transfúzi).

49. V dané věci je nesporné, že stěžovatelka se dostavila do Nemocnice v dobrém zdravotním stavu. Jak konstatoval policejní orgán v závěrech svého šetření, bezprostředně po porodu došlo u stěžovatelky k masivnímu, život ohrožujícímu krvácení z dělohy (viz bod 4 výše). V době, kdy stěžovatelka byla v péči zdravotnických pracovníků, byl tedy její život v ohrožení. S ohledem na právě zmíněnou judikaturu, je nutno tento případ zkoumat pod právem na život garantovaným čl. 2 Úmluvy a čl. 6 Listiny a zjistit, zda stěžovatelce za daných skutkových okolností svědčilo právo na účinné vyšetřování a zda bylo porušeno.

D. Právo na život

1. Obecné principy

a) Vznik práva na účinné vyšetřování

50. Jak vyplývá z výše uvedené judikatury (viz bod 36), **Ústavní soud je při posuzování ústavní stížnosti namítající neprovedení účinného vyšetřování zavázán přezkoumat, zda v dané věci existovala povinnost jej provést, a pokud ano, pak zda skutečně bylo provedeno účinné vyšetřování, splňující všechny požadavky na něj kladené.**

51. Právo na účinné vyšetřování se však aplikuje, pouze pokud namítané porušení práva na život, či zákazu špatného zacházení je „hájitelné“ (*G. N. a další proti Itálii*, rozsudek ze dne 1. 12. 2009 č. 43134/05, § 58; *Assenov a další proti Bulharsku* rozsudek ze dne 28. 10. 1998 č. 24760/94, § 102). V kontextu práva na život Ústavní soud judikoval, že povinnost účinného vyšetřování vzniká, dojde-li k úmrtí osoby a nelze vyloučit možnost cizího zavinění, byť i ve formě nedbalosti (usnesení sp. zn. I. ÚS 2886/13 ze dne 29. 10. 2013, bod 18).

52. Podle judikatury Nejvyššího soudu lze vznik trestněprávní odpovědnosti lékaře obecně, ve shodě s trestněprávní naukou a ustálenou rozhodovací praxí soudů, dovodit, pouze pokud jeho jednání je v rozporu s povinnostmi lékaře poskytovat účelnou a hodnotnou péči, takové jednání musí být lékařem zaviněné nejméně z nedbalosti a zároveň následek v podobě těžké újmy na zdraví, popř. smrti musí být v příčinné souvislosti s tímto jednáním (srov. např. rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 22. 3. 2005, sp. zn. 7 Tdo 219/2005, či ze dne 25. 4. 2012, č. j. 4 Tdo 436/2012-45).

53. Podle čl. 4 Úmluvy o lidských právech a biomedicíně jakýkoliv zákrok v oblasti péče o zdraví je nutno provádět v souladu s příslušnými profesními povinnostmi a standardy. Podle zákona o zdravotních službách má pacient právo na poskytování zdravotních služeb na náležité odborné úrovni (§ 28 odst. 2). Podle § 4 odst. 5 tohoto zákona se náležitou odbornou úrovní rozumí poskytování zdravotních služeb podle pravidel vědy a uznávaných medicínských postupů, při respektování individuality pacienta, s ohledem na konkrétní podmínky a objektivní možnosti. Tato právní definice byla shledána ústavně konformní Ústavním soudem v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 27/12 ze dne 7. 1. 2013 (N 2/68 SbNU 37), body 349-354, kde mimo jiné konstatoval, že mezi dosavadní (zákon č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu) i novou právní úpravou (zákon o zdravotních službách) není zásadní rozdíl (bod 352) a nová definice je i v obsahové shodě s čl. 4 Úmluvy o lidských právech a biomedicíně (bod 354). Lze proto i vycházet z dřívější judikatury vzniklé za platnosti zákona o péči o zdraví lidu.

54. Judikatura Nejvyššího soudu pojem *lege artis* vymezuje následovně jako: „takový preventivní, diagnostický nebo terapeutický postup, který odpovídá nejvyššímu

dosaženému vědeckému poznání. Za zdravotní péči lege artis je tedy považována taková zdravotní péče, která je v souladu se současnými dostupnými poznatky lékařské vědy. Naopak za zdravotní péči non lege artis je považována taková zdravotní péče, při jejímž poskytování lékař volí postupy zastaralé, nedostatečně účinné, neověřené nebo dokonce nebezpečné.“ (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 12. 2008 sp. zn. 8 Tdo 1421/2008; usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2011 sp. zn. 8 Tdo 1254/2011; usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 10. 2009 sp. zn. 8 Tdo 1048/2009; usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 3. 2010, sp. zn. 8 Tdo 193/2010; a další). Ústavní soud tuto judikaturu Nejvyššího soudu respektuje a vychází z ní.

55. Z uvedeného vyplývá, že **právo na účinné vyšetřování orgány činnými v trestním řízení v kontextu poskytování zdravotní péče vznikne, pokud je vzneseno hájitelné tvrzení, že a) došlo ke smrti, či k ohrožení života; b) které vzniklo v důsledku jednání zdravotnického pracovníka; c) bylo non lege artis; d) a bylo zaviněno alespoň z nedbalosti. Hájitelné tvrzení neznamená, že jde o tvrzení, které je pravděpodobně pravdivé. Za hájitelné je nutno považovat tvrzení, které není zcela nedůvěryhodné a nepravděpodobné, je možné i časově, je dostatečně konkrétní a v čase neměnné.** Hájitelnost tvrzení nelze zaměňovat s existencí skutečností důvodně nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin (§ 158 odst. 3 trestního řádu). I když lze mít za to, že v naprosté většině případů bude hájitelné tvrzení zároveň splňovat tuto podmínku, Ústavní soud nepovažuje za nutné se vyjadřovat k tomu, zda tomu tak bude vždy. Posouzení splnění podmínek zahájení úkonů trestního řízení je otázkou pro orgány činné v trestním řízení. Z pohledu práva na účinné vyšetřování je pouze podstatné, zda byly splněny všechny podmínky tohoto práva a nikoli, zda se tak dělo šetřením podle § 158 odst. 1 trestního řádu, nebo prověřováním podle § 158 odst. 3 trestního řádu, či až ve fázi vyšetřování podle § 160 trestního řádu.

b) Obsah práva na účinné vyšetřování

56. **Účinné vyšetřování prováděné orgány činnými v trestním řízení, včetně fáze před zahájením trestního stíhání, musí splňovat kumulativně následující samostatné požadavky, vyplývající z judikatury ESLP: šetření musí být a) nezávislé a nestranné, b) důkladné a dostatečné, c) rychlé a d) podrobené kontrole veřejností. Požadavek důkladnosti a dostatečnosti znamená, že orgány musí přijmout přiměřené kroky, jež mají k dispozici, pro zajištění důkazů o incidentu, včetně mimo jiné očitých svědectví a použití forenzních metod. Závěry šetření musí být založeny na důkladné, objektivní a nestranné analýze všech relevantních skutečností. Jakékoliv nedostatky ve vyšetřování, které podřývají jeho schopnost zjistit okolnosti případu nebo odpovědné osoby, povedou k rozporu s požadovanou mírou efektivnosti** (viz usnesení sp. zn. I. ÚS 2886/13 ze dne 29. 10. 2013, body 18 a 21 i s příslušnými odkazy na judikaturu ESLP).

57. Míra požadované kontroly ze strany veřejnosti (public scrutiny, contrôle du public) se může lišit případ od případu. Ve všech případech však **oběť či pozůstalí musí být do vyšetřování zapojeni v rozsahu nezbytném k zajištění svých oprávněných zájmů. Tento požadavek zahrnuje i umožnění přístupu do spisu** (rozsudek velkého senátu ESLP ve věci *Oğur proti Turecku* ze dne 20. 5. 1999 č. 21594/93, § 92). Požadavek kontroly ze strany veřejnosti se uplatní ve všech případech, na které dopadá povinnost účinného vyšetřování, včetně situací způsobení smrti, či ohrožení života z nedbalosti (například v rozsudku ve věci *Paul a Audrey Edwards proti Spojenému království* ze dne 14. 3. 2002 č. 46477/99, § 82-84, kde šlo o otázku odpovědnosti za smrt z nedbalosti včetně kontextu zdravotnických informací, ESLP neshledal za dostatečnou kontrolu ze strany veřejnosti, pokud pozůstalým byla zaslána

detailní závěrečná zpráva z vyšetřování, avšak nemohli se zúčastnit veřejného výslechu svědků a klást jim otázky; obdobně absence přístupu do spisu byla problémem ve věci *Kats a další proti Ukrajině* ze dne 18. 12. 2008 č. 29971/04, § 122: podezření, že smrt byla způsobena nedbalostní lékařskou péčí). **Právo přístupu však není automatické a může být odepřeno v úvodních fázích šetření, pokud spis obsahuje citlivé informace, které by mohly poškodit třetí osoby nebo ohrozit vyšetřování.** Povinnost přístupu k dokumentům však poté musí být splněna v dalších fázích řízení (rozsudek ESLP ve věci *Kelly a další proti Spojenému království* ze dne 4. 5. 2001 č. 30054/96, § 115 a § 128). **Rozsah přístupu do spisu lze omezit i po skončení vyšetřování, které nevyústilo v postih pachatele, pokud pro to existují závažné důvody, jako je např. ochrana práv třetích osob.** Účelem práva na nahlédnutí do spisu je, mimo jiné, aby oběť mohla sama zhodnotit, zda šetření bylo důkladné a dostatečné a nebylo tak porušeno její právo na účinné vyšetřování. Pokud je jí přístup odepřen, toto kvalifikovaně posoudit nemůže. Proto **oběť musí mít přístup do spisu alespoň po skončení šetření a v takovém rozsahu, aby mohla posoudit, zda vyšetřování splňovalo všechny dílčí aspekty účinného vyšetřování, a to bez ohledu na to, v jaké fázi ke skončení šetření dojde.**

2. Aplikace těchto principů na nyní projednávaný případ

58. Stěžovatelka namítá, že prasknutí a masivní krvácení dělohy bylo způsobeno úkony zdravotnických pracovníků, zejména tlačení na břicho. Přitom odkazuje na případy, kdy tlačení na břicho v průběhu porodu vedlo k prasknutí dělohy a v tomto ohledu Ústavnímu soudu předložila i odborné vyjádření lékaře. Rovněž namítá, že tlačení na břicho je postup, jehož výhody nejsou nijak vědecky ověřeny a jde o postup non lege artis, který je v některých zemích explicitně zakázán.

59. Ústavní soud dospěl k závěru, že tvrzení stěžovatelky splňuje všechny podmínky hájitelného tvrzení definované výše (viz bod 55 výše). Stěžovatelka již od podání trestního oznámení konzistentně a konkrétně tvrdí, že život ohrožující krvácení bylo s největší pravděpodobností způsobeno zákroky zdravotnických pracovníků. Tato hypotéza je možná jak časově, tak i lékařsky, což stěžovatelka dokládá obdobnými případy, kdy k tomu došlo. Před Ústavním soudem své tvrzení dokonce podpořila již odborným vyjádřením lékaře z oboru gynekologie-porodnictví. Stěžovatelka rovněž konzistentně uvádí, že postup zdravotnických pracovníků v rámci celého vedení porodu nebyl lege artis, zejména pokud jde o tlačení na břicho, což v konečné fázi dokládá i právě zmíněným odborným vyjádřením.

60. Pro úplnost Ústavní soud podotýká, že podmínka hájitelnosti tvrzení stěžovatelky byla splněna již v době šetření orgány činnými v trestním řízení, což je relevantní moment pro posouzení hájitelnosti a tedy toho, zda těmto orgánům vznikla povinnost účinného vyšetřování. Ústavnímu soudu předložené odborné vyjádření pouze zvyšuje míru pravděpodobnosti stěžovatelčiny verze. Zcela nedůvěryhodné, či nepravděpodobné však její tvrzení nebylo již v momentě podání trestního oznámení. Naopak bylo podloženo odkazy na standardy Světové zdravotnické organizace a odkazy na obdobné případy, kdy tlačení na břicho vedlo k masivnímu krvácení a rovněž na vyjádření lékařů považujících tlačení na břicho za postup non lege artis.

61. Po obětech chybné zdravotní péče nelze vždy požadovat předložení odborného vyjádření prokazujícího pochybení zdravotnických pracovníků. Takový požadavek by byl v některých případech nepřiměřený. Jsou to právě orgány činné v trestním řízení, které si mají odborná vyjádření zajistit (viz § 105 odst. 1 trestního řádu). Je nutno si uvědomit, že hájitelnost tvrzení se posuzuje na samém počátku, kdy ještě neproběhlo žádné oficiální šetření věci. Míra pravděpodobnosti pravdivosti tvrzení musí být tedy stanovena přiměřeně nízko, aby neučinila právo na účinné vyšetřování iluzorní. Účelem

požadavku hájitelnosti tvrzení je odfiltrovat pouze zjevně nesmyslná trestní oznámení, jejichž pečlivé vyřizování by zbytečně zabíralo čas orgánům činným v trestním řízení. Odpovídající rovnováha mezi těmito požadavky je stanovena právě standardem hájitelnosti tvrzení stanoveným výše v bodě 55, podle kterého za hájitelné je nutno považovat tvrzení, které není zcela nedůvěryhodné a nepravděpodobné, je možné i časově, je dostatečně konkrétní a v čase neměnné. Takto stanovenou hájitelnost lze splnit i bez odborného vyjádření.

62. Jako hájitelné mělo být tedy tvrzení stěžovatelky podrobeno pečlivému prošetření ze strany orgánů činných v trestním řízení, jejichž úkolem je zjistit, zda k ohrožení života stěžovatelky skutečně došlo v důsledku zavinění zdravotnických pracovníků Nemocnice. Ústavní soud se proto nyní musí zabývat otázkou, zda šetřením orgánů činných v trestním řízení byly splněny všechny požadavky vyplývající z práva na účinné vyšetřování.

63. Policejní orgán zajistil zdravotnickou dokumentaci stěžovatelky, provedl výslech porodní asistentky přítomné u porodu a obdržel interní písemné vyjádření lékařky přítomné u porodu. Z uvedeného učinil závěr, že všechny úkony zdravotnických pracovníků byly lege artis a činěny s cílem zachránit život a zdraví stěžovatelky a jejího dítěte. Takové šetření však nelze považovat za důkladné a dostatečné ve smyslu práva na účinné vyšetřování a jeho závěry nejsou založeny na důkladné, objektivní a nestranné analýze všech relevantních skutečností.

64. Policejní orgán předně opomenul vyslechnout řadu očitých svědků, včetně stěžovatelky. To je zejména zarážející, pokud jde o lékařku, která porod vedla. Její písemné vyjádření, navíc neurčené pro potřeby policejního šetření, postačovat nemůže. To zvláště v situaci, kdy toto písemné vyjádření je v rozporu s dalšími důkazy a i se závěry učiněnými policejním orgánem. Podle písemného vyjádření lékařky všechny zdravotní úkony byly činěny se souhlasem stěžovatelky. Nicméně samotná zdravotnická dokumentace o stěžovatelce hovoří jako o „nespolupracující rodičce“ a vyslechnutá porodní asistentka vypověděla, že stěžovatelka namítané zdravotní úkony odmítala a souhlas k nim předem nedala.

65. Zásadní otázkou v dané věci je, čím bylo způsobeno život ohrožující krvácení stěžovatelky. Tomu se však šetření provedené policejním orgánem věnovalo naprosto nedostatečně. Policie učinila závěr, že toto bylo způsobeno hypotonií dělohy. K tomu dospěla patrně na základě vyjádření lékařky, čemuž odpovídá i stejná formulace v písemném vyjádření lékařky a ve vyrozmění policejního orgánu. Nicméně nijak se nevypořádala s odlišnou hypotézou uvedenou stěžovatelkou, že ke krvácení došlo v důsledku předchozího tlacení na břicho stěžovatelky. Přičemž i z jiných skutečností vyplývá, že tlacení na břicho muselo být skutečně velmi silné. Například narozené dítě mělo zlomenou klíční kost, což bylo pravděpodobně způsobeno právě silným tlacením na břicho při porodu. Je zřejmé, že při učinění závěru o původu krvácení se nelze spolehnout pouze na písemné vyjádření lékařky, která je jednou z podezřelých osob, nebyla vůbec vyslechnuta a toto písemné vyjádření ani nezpracovala pro potřeby trestního řízení. Její úsudek nemůže být v dané věci nestranný. Za tímto účelem si policejní orgán měl obstarat alespoň nezávislé odborné vyjádření, jak předpokládá § 105 odst. 1 a 2 trestního řádu.

66. Odborné vyjádření je také vhodné obecně pro posouzení, zda provedené zdravotní úkony byly lege artis. Tuto otázku zpravidla nemůže hodnotit sám vyšetřující policista, ale měl by se opírat o expertní hodnocení. Ani v této otázce se též zpravidla nelze spolehnout pouze na vyjádření podezřelých osob.

67. Aprobovat nelze ani odmítnutí přístupu stěžovatelky do spisu. V případě, že v dané situaci stěžovatelce svědčí právo na účinné vyšetřování, lze přístup do spisu odmítnout pouze ve výjimečných případech, zejména v raných fázích šetření, kdy by mohl být ohrožen jeho účel. Takové okolnosti však orgány činné v trestním řízení neuvedly. Jejich jediným argumentem bylo, že stěžovatelce právo na nahlédnutí do spisu podle trestního řádu nesvědčí, neboť není poškozenou osobou ve smyslu trestního řádu a ani nebyly ve věci zahájeny úkony trestního řízení.

68. Ústavní soud nemíní polemizovat s výkladem podústavního práva učiněným orgány činnými v trestním řízení. Tato role mu ani nepřísluší. Nicméně i kdyby tento právní názor byl správný, nic to nemění na věci, že právo stěžovatelky na nahlédnutí do spisu vyplývá přímo z jejího ústavního práva na účinné vyšetřování.

69. Pokud byl stěžovatelce přístup do spisu odepřen, nemůže ani kvalifikovaně posoudit, zda šetření bylo důkladné a dostatečné a nebylo tak porušeno její právo na účinné vyšetřování. Přitom je stále nutno mít na paměti, že jde o věc, kde se stěžovatelka hájitelně domnívá, že se stala obětí porušení jejího práva na život a na důkladném prošetření má tedy eminentní a opodstatněný zájem.

70. Avšak ani pokud by stěžovatelka chtěla nahlédnutí do spisu využít pouze pro účely případného uplatňování nároků podle civilního práva, nelze to automaticky považovat za nelegitimní. Důkazy získané v rámci trestního řízení, případně i šetření podle § 158 odst. 1 trestního řádu, jako tomu bylo v tomto případě, mohou být relevantní i pro případné řízení občanskoprávní, což uznává i Evropský soud pro lidská práva (viz např. rozsudek velkého senátu ve věci *Šilih proti Slovinsku* ze dne 9. 4. 2009 č. 71463/01, § 205).

71. Ústavnímu soudu tedy nezbývá než uzavřít, že šetření provedené orgány činnými v trestním řízení nesplnilo požadavky účinného vyšetřování, neboť nebylo dostatečně důkladné a nebylo v dostatečné míře podrobena kontrole veřejností, protože stěžovatelce nebylo umožněno nahlédnout do spisu.

E. Právo na nedotknutelnost osoby

72. Stěžovatelka v ústavní stížnosti namítá i provedení dalších lékařských zákroků (např. nástřih hráze), které nemají vztah k výše zkoumanému právu na život. Přesto mohou představovat minimálně zásah do nedotknutelnosti její osoby, pokud byly činěny bez jejího souhlasu (viz bod 46 výše). Jak Ústavní soud dovodil (body 43 a 47 výše) zde stěžovatelce nesvědčí právo na účinné vyšetřování za podmínky, že se může nápravy případného porušení tohoto práva domoci prostředky občanského práva například formou náhrady škody a nemajetkové újmy. Ústavní soud musí tedy nyní prozkoumat, zda tomu tak je.

73. Právo na nedotknutelnost osoby (fyzickou integritu) podle čl. 7 odst. 1 Listiny, či čl. 8 Úmluvy není právem absolutním. Lze do něj zasáhnout na základě zákona a přiměřeně ke sledovanému legitimnímu zájmu, což musí být ochrana jiného základního práva nebo jiného, ústavním pořádkem chráněného statku.

74. V oblasti zdravotní péče, které jsou zásahem do fyzické nebo duševní integrity pacienta je klíčový pojem tzv. svobodného a informovaného souhlasu, tak jak jej definuje Úmluva Rady Evropy o lidských právech a biomedicíně (96/2001 Sb. m. s.) a v její návaznosti zákon o zdravotních službách. Úmluva o lidských právech a biomedicíně je součástí ústavního pořádku [nález sp. zn. III. ÚS 449/06 ze dne 3. 2. 2011 (N 10/60 SbNU 97)].

75. Podle obecného pravidla v čl. 5 Úmluvy o lidských právech a biomedicíně jakýkoli zákrok v oblasti péče o zdraví je možno provést pouze za podmínky, že k němu

dotčená osoba poskytla svobodný a informovaný souhlas. Svobodným je souhlas učiněný dobrovolně a bez nátlaku, ať již lékaře, rodiny, či jiné osoby. Informovaný znamená, že pacient musí být předem poučen o svém zdravotním stavu, o doporučené léčbě, její povaze a účelu, alternativách k ní a o možných rizicích a komplikacích s ní spojených.

76. Institut svobodného a informovaného souhlasu s každým lékařským zákrokem je založen na uznání právní subjektivity každého jedince a jeho svobody rozhodovat o svém vlastním těle a podporuje autonomii jeho morální volby. To je v protikladu k paternalistickému přístupu, kdy o jednotlivci je rozhodováno někým jiným (například lékařem), byť i z dobrých pohnutek, že to je pro jeho dobro a zdraví. V konečném důsledku je to vždy pacient, jako svobodný jedinec nadaný základními právy, včetně práva na respektování své fyzické a psychické integrity, který by měl dát souhlas se zásahy do tohoto práva. Přitom je nutno akceptovat, že jiné osoby mohou i jeho rozhodnutí, například odmítně-li nezbytnou léčbu, považovat za špatné.

77. Ochrana osobní autonomie a práva na sebeurčení vyplývá i z čl. 8 evropské Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Jak podotýká Evropský soud pro lidská práva, tak schopnost vést svůj život způsobem dle vlastního výběru zahrnuje možnost vykonávat činnosti, které jsou vnímány jako fyzicky škodlivé nebo pro dotyčnou osobu nebezpečné. V oblasti lékařské péče, a to i v případě, že odmítnutí konkrétní léčby může vést k fatálnímu konci, lékařský zákrok bez souhlasu psychicky způsobilého dospělého pacienta by byl v rozporu s jeho právem na tělesnou integritu chráněnou čl. 8 Úmluvy (viz rozsudek ve věci *Jehovah's Witnesses of Moscow proti Rusku* ze dne 10. 6. 2010 č. 302/02, § 135-136).

78. V souladu s čl. 8 Úmluvy o lidských právech a biomedicině lze bez souhlasu provést pouze nutný lékařský zákrok ve stavu nouze, kdy nelze získat příslušný souhlas a za podmínky, že zákrok je nezbytný pro zdraví dotyčné osoby.

79. V dané věci však není relevantní čl. 8 Úmluvy o lidských právech a biomedicině, neboť prováděnými úkony neměla být chráněna stěžovatelka, ale její dosud nenarozené dítě. Podstatný je však čl. 26 Úmluvy o lidských právech a biomedicině, podle kterého nejsou práva zakotvená v této úmluvě (včetně práva podle čl. 5) absolutní, a lze je omezit za podmínek, že omezení je stanoveno zákonem a je nezbytné v demokratické společnosti v zájmu bezpečnosti veřejnosti, předcházení trestné činnosti, ochrany veřejného zdraví nebo ochrany práv a svobod jiných.

80. I když zpravidla nedochází ke konfliktu mezi rodičkou a jejím dítětem, neboť jsou to právě matky, kterým nejlepší zájem jejich dítěte leží primárně na srdci, přesto ve výjimečných případech ke konfliktu docházet může (srovnej obdobný postřeh Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Dubská a Krejzová proti České republice* ze dne 11. 12. 2014 č. 28859/11, § 94). Lze stěží akceptovat, že by v těchto výjimečných situacích mělo dítě v průběhu porodu zůstat zcela bez právní ochrany. Takový závěr by byl v rozporu s čl. 6 odst. 1 Listiny, podle kterého je lidský život hoden ochrany již před narozením. Právní řád i v jiných oblastech považuje plod před narozením za hoden ochrany. Nenarozené dítě za určitých okolností například chrání i trestní právo bez ohledu na vůli matky (viz trestné činy proti těhotenství ženy - § 160 a následující trestního zákoníku). Nutno je také reflektovat, že podle judikatury ESLP k čl. 8 Úmluvy je ochrana dosud nenarozeného dítěte legitimním zájmem, i když ne nutně pod pojmem „práva jiných“, neboť to by mohlo implikovat, že nenarozené dítě je subjektem práv v Úmluvě (viz rozsudek velkého senátu ve věci *A, B a C proti Irsku* ze dne 16. 12. 2010 č. 25579/05, § 227-228). Proto podle Ústavního soudu, i kdyby dosud nenarozené dítě nebylo subjektem základních práv, přesto je ochrana života a zdraví dítěte v průběhu porodu ústavním pořádkem chráněným statkem.

81. Právo na nedotknutelnost osoby podle čl. 7 odst. 1 Listiny nemá taxativně vymezené legitimní zájmy, při sledování kterých jej lze omezit. Proto není nijak problematické konstatovat, že toto právo může být omezeno za účelem ochrany práv dítěte v průběhu porodu, neboť jde, jak bylo právě shledáno, o ústavním pořádkem aprobovaný legitimní zájem.

82. Čl. 26 Úmluvy o lidských právech a biomedicíně však taxativní výčet legitimních zájmů obsahuje a v úvahu v této situaci potenciálně připadá pouze ochrana práv a svobod jiných. Judikatura ESLP k čl. 8 Úmluvy však takový závěr, pokud jde obecně o plod v těle matky, jak bylo právě řečeno, odmítá. Zpravidla ESLP aplikuje legitimní zájem ochrany morálky, jejímž aspektem je ochrana života nenarozeného dítěte (rozsudek velkého senátu ve věci *A, B a C proti Irsku* ze dne 16. 12. 2010 č. 25579/05, § 227). Legitimní zájem ochrany morálky však v čl. 26 Úmluvy o lidských právech a biomedicíně nenajdeme. Nicméně podstatné v nynější věci je, že nejde o ochranu práv plodu v těle matky obecně, ale pouze ve zcela specifické situaci již probíhajícího porodu. Ve věci *Dubská a Krejzová proti České republice* ESLP konstatoval, že ochrana novorozence již v průběhu porodu spadá pod legitimní zájem ochrany zdraví a práv jiných (§ 86). ESLP je přitom nadán pravomocí vykládat i Úmluvu o lidských právech a biomedicíně (viz její čl. 29). Jeho judikaturu k evropské Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod je tak třeba vztáhnout i na identické pojmy v Úmluvě o lidských právech a biomedicíně. Podle Ústavního soudu proto lze na nynější situaci čl. 26 Úmluvy o lidských právech a biomedicíně aplikovat a ochrana práv dítěte v průběhu porodu spadá pod legitimní zájem ochrany práv jiných.

83. V situaci, kdy se omezují základní práva matky z důvodu ochrany života a zdraví dítěte, je také nutno trvat na tom, aby takový zásah byl přiměřený. Jak vyplývá z ustálené judikatury Ústavního soudu, zásah bude proporcionální, pokud splní následující tři kritéria [viz nález sp. zn. Pl. ÚS 31/13 ze dne 10. 7. 2014 (162/2014 Sb.), bod 41; nález sp. zn. Pl. ÚS 37/11 ze dne 30. 7. 2013 (299/2013 Sb.), bod 59; nález sp. zn. Pl. ÚS 24/10 ze dne 22. 3. 2011 (N 52/60 SbNU 625; 94/2011 Sb.), bod 37; a řada dalších]. Za prvé, opatření omezující základní právo bylo vůbec způsobilé dosáhnout sledovaného cíle (vhodnost). Za druhé, sledovaného cíle nebylo možno ve stejné nebo podobné míře dosáhnout jinými prostředky, které by méně zasahovaly do základního práva. Za třetí, zásah byl přiměřený, tedy závažnost zásahu do základního práva bude v dané konkrétní situaci vyvážena významem sledovaného cíle, neboli oběť přinesená v podobě omezení základního práva se nesmí dostat do nepoměru s užtkem, který omezení přineslo (proporcionalita v užším smyslu).

84. V dané věci je tedy nutno vážít zájmy rodičky na ochraně její fyzické integrity a zájmy nenarozeného dítěte na životě a zdraví. Právo rodičí matky na nedotknutelnost její osoby tedy v ústavněprávní rovině omezit lze, za předpokladu, že je skutečně (alespoň s vysokou pravděpodobností) život a zdraví plodu bezprostředně ohrožen a provedené zákroky přiměřené sledovanému účelu záchraně života a zdraví nenarozeného dítěte.

85. Pokud by se tedy prokázalo, že zákroky, proti kterým stěžovatelka brojí, byly provedeny bez jejího svobodného a informovaného souhlasu a nebyly přiměřené k ochraně zdraví a života nenarozeného dítěte, došlo k porušení jejích osobnostních práv, chráněných § 11 starého občanského zákoníku (k předmětným událostem došlo před účinností nového občanského zákoníku). Případné porušení práva stěžovatelky na ochranu jejího soukromí je tedy reparovatelné pomocí civilněprávní žaloby na ochranu osobnosti. Tato možnost je tedy prima facie účinným prostředkem nápravy v případě stěžovatelky (a contrario usnesení sp. zn. I. ÚS 4019/13 ze dne 26. 3. 2014, bod 41, kde jednak šlo o úmyslný útok na fyzickou integritu a zejména nebyla stěžovateli známa

totožnost pachatelů). Stěžovatelka však takovou žalobu nepodala, případně o ní Ústavní soud neinformovala.

86. Ústavní soud proto z těchto důvodů ústavní stížnost v té části, v níž stěžovatelka namítá porušení jejího práva na účinné vyšetřování v kontextu čl. 7 Listiny, odmítl jako návrh zjevně neopodstatněný podle § 43 odst. 2 písm. a) zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů.

F. Závěr

87. Ve shrnutí Ústavní soud v nyní posuzované věci z důvodů výše uvedených shledal, že v části v níž se stěžovatelka domáhá trestního postihu zdravotnických pracovníků za zákroky provedené bez jejího souhlasu, je její stížnost nedůvodná, neboť z ústavněprávního pohledu postačuje, že se zadostiučinění může domáhat v občanskoprávním řízení. Avšak v té části, kde se domáhá účinného vyšetřování údajného ohrožení svého života jednáním zdravotnických pracovníků, je její ústavní stížnost důvodná.

88. Právo na účinné vyšetřování orgány činnými v trestním řízení v kontextu poskytování zdravotní péče stěžovatelce vzniklo, neboť vznesla hájitelné tvrzení, že její život byl ohrožen v důsledku jednání zdravotnických pracovníků zaviněným z nedbalosti, které nebylo lege artis. Účinné vyšetřování prováděné orgány činnými v trestním řízení, včetně fáze před zahájením trestního stíhání, mělo poté splňovat kumulativně následující samostatné požadavky: šetření mělo být a) nezávislé a nestranné, b) důkladné a dostatečné, c) rychlé a d) podrobené kontrole veřejností. Vyšetřování však nesplnilo požadavek důkladnosti a dostatečnosti a nebylo dostatečně podrobeno kontrole ze strany stěžovatelky, neboť jí bylo odepřeno nahlédnutí do spisu po skončení šetření.

89. Tímto závěrem Ústavní soud nijak neimplikuje, že snad skutečně došlo ze strany zdravotnických pracovníků ke spáchání trestného činu. Posouzení této otázky je primárně v pravomoci orgánů činných v trestním řízení. Přitom vznik trestněprávní odpovědnosti zdravotnických pracovníků se nadále řídí platným trestním zákoníkem a dosavadní judikaturou. Orgány činné v trestním řízení však svůj odůvodněný závěr ohledně spáchání trestného činu musí učinit až poté, co provedou důkladné šetření předmětné události, které bude splňovat všechny výše zmíněné požadavky práva na účinné vyšetřování.

90. Z výše uvedených důvodů Ústavní soud ústavní stížnosti podle § 82 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu částečně vyhověl, neboť postupem orgánů činných v trestním řízení je porušováno právo stěžovatelky na účinné vyšetřování v rozporu s čl. 6 Listiny základních práv a svobod. Následně Ústavní soud podle § 82 odst. 3 písm. b) zákona o Ústavním soudu zakázal Policii České republiky pokračovat svou nečinností spočívající v neprovedení účinného vyšetřování ve věci vedené Městským ředitelstvím policie Brno, 3. oddělení obecné kriminality pod sp. zn. KRPB-13937-11/ČJ-2014-060273-HK v porušování ústavně zaručeného práva stěžovatelky na účinné vyšetřování dle čl. 6 Listiny.

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne

Ludvík David
předseda senátu